

Nenad Vekarić (1955. – 2018.)

Dana 20. srpnja 2018. u Zagrebu je u 63. godini života preminuo akademik Nenad Vekarić. Njegova smrt zatekla je hrvatsku povjesničarsku zajednicu, u kojoj je bio dobro poznat i iznimno cijenjen. Bio je nadasve poznat kao čovjek velike energije, ali teška bolest s kojom se nosio nekoliko mjeseci na kraju je bila jača. Nenadana smrt akademika Vekarića velik je gubitak za hrvatsku historiografiju, osobito za Dubrovnik i dubrovački kraj, čiju je povijest desetljećima istraživao.

Nenad Vekarić rođen je 1955. godine u Splitu. Pravni fakultet završio je u Zagrebu 1980., a znanstveni interes usmjerio ga je zatim prema povijesnoj znanosti. Magistrirao je 1987. na Filozofskom fakultetu u Zadru obranivši rad pod naslovom „Zemljišne knjige Stona i Rata iz 1393/6. godine kao izvor za proučavanje peljeških naselja u 14. stoljeću”. Na istom je fakultetu doktorirao 1991. s temom „Migracije na poluotok Pelješac (1333-1918)”. Godine 1984. počeo je raditi u Zavodu za povijesne znanosti JAZU u Dubrovniku, a već 1987. postaje njegov upravitelj. Godine 2000. izabran je za člana suradnika HAZU-a, a 2012. za redovitoga člana HAZU-a u Razredu za humanističke znanosti.

Tijekom znanstvene karijere akademik Vekarić objavio je više od 25 knjiga. Među njima treba istaknuti nekoliko naslova koje je napisao i objavio u izdanju Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku. Njegova prva knjiga, *Pelješka naselja u 14. stoljeću*, objavljena je 1989. i odmah je prepoznata kao vrijedno znanstveno djelo, za koje je iste godine dobio Nagradu Grada Dubrovnika. Knjigu *Vrijeme ženidbe i ritam poroda (Dubrovnik i njegova okolica od 17. do 19. stoljeća)*, objavljenu 2000., napisao je zajedno s tada mladim znanstvenim početnicima Irenom Benyovsky, Tatjanom Buklijaš, Maurizijem Levakom, Nikšom Lučićem, Marijom Mogorović i Jakšom Primorcem. Ta knjiga najbolji je primjer njegova rada s mladim znanstvenicima i velikoga truda koji je desetljećima ulagao u njihovo znanstveno oblikovanje. Godine 2004. objavio je u suautorstvu s akademikom Vladimirom Stipetićem knjigu *Povijesna demografija Hrvatske*, koja predstavlja važan pregled hrvatskih povijesno-demografskih istraživanja, a sadržava opsežnu literaturu i popis autora koji su se u svojoj karijeri bavili tim temama. U tom smislu, ta je knjiga dragocjen priručnik za sve buduće istraživače povijesno-demografskih tema u Hrvatskoj te u opusu akademika Vekarića ima vrlo važno mjesto. Godine 2012. akademik Vekarić objavio je zajedno s kolegama dr. Stjepanom Ćosićem i dr. Nikom Kapetanićem knjigu *Prijevara ili zabluda? Problem granice na području poluotoka Kleka*, u kojoj su iznijeli važne dokaze u korist Republike Hrvatske u pitanju državne granice na tome spornom području. Višesveščana knjiga, odnosno knjižni niz *Vlastela grada Dubrovnika* najveći je osobni autorski projekt akademika Vekarića. Prva knjiga iz toga niza objavljena je 2011., a poslije ih je u redovitom ritmu od jedne knjige godišnje do 2018. objavljeno

još osam. Nažalost, akademik Vekarić nije uspio doživjeti završetak toga monumentalnog projekta, ali je iz Zavoda najavljeno da će se uskoro objaviti i preostala dva predviđena sveska.

Uz iznimnu znanstvenu produktivnost, akademik Vekarić iskazao se i kao izvrstan upravitelj Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku. Tijekom njegova upravljanja Zavod je izrastao u jedan od najjačih centara povijesnih istraživanja u Hrvatskoj. Časopis *Anali Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku* danas se smatra jednim od naših najboljih povjesničarskih časopisa, a Zavod izdaje i časopis *Dubrovnik Annals* na engleskom, koji je kao takav važan prozor naše povijesne znanosti u svijet.

Akademik Vekarić bio je poznat i po predanom radu s mladim znanstvenicima. Doktorski studij „Povijest stanovništva” na Sveučilištu u Dubrovniku pokrenuo je 2006. godine. Iz rada toga studija proizašli su brojni doktori znanosti i brojne knjige. Njegovim je zalaganjem na Dubrovačkom sveučilištu pokrenut 2015. i dodiplomski studij „Povijest Jadrana i Mediterana” te je tako Dubrovnik postao važno središte visokoškolskoga studija povijesti. Ta angažiranost na pokretanju studija povijesti na Dubrovačkom sveučilištu bila je usko povezana i s njegovim javno-političkim djelovanjem u gradu Dubrovniku, u kojem je od 2013. do 2017. bio i zamjenik gradonačelnika. U radu Hrvatskog instituta za povijest također je ostavio važan trag kroz znanstvenu suradnju s brojnim kolegama, ali i kao član Upravnog vijeća ove znanstveno-istraživačke institucije od 2012. do 2016. godine.

Uz onu Grada Dubrovnika iz 1989., akademik Vekarić dobitnik je još nekoliko nagrada. Godine 1997. dobio je nagradu Dubrovačko-neretvanske županije za knjige *Pelješki rodovi* i *Falsifikat o podrijetlu konavoskih rodova*. Zatim 2004. zajedno s akademikom Vladimirom Stipetićem za knjigu *Povijesna demografija u Hrvatskoj* dobiva nagradu *Slobodne Dalmacije* za znanstvenu knjigu, a 2006. dobio je zajedno sa Stjepanom Ćosićem za knjigu *Dubrovačka vlastela između roda i države* nagradu HAZU-a za humanističke znanosti.

Akademik Nenad Vekarić ostavio je nesumnjivo trajan trag u hrvatskoj povijesnoj znanosti. S velikom predanošću istraživao je bogatu arhivsku građu Dubrovnika i dubrovačke okolice. Za njega latinska uzrečica *Ad fontes!* nije bila samo prigodničarska fraza. U svakoj je prilici govorio o našem povjesničarskom „rudarskom poslu” u arhivima, bez kojega nema znanstvenoga napretka. Rezultati njegova rudarskoga posla jasno su materijalizirani u brojnim knjigama i studijama koje je napisao kao i u brojnim knjigama i studijama njegovih suradnika i studenata.

Istraživanja akademika Nenada Vekarića ostaju trajnim temeljem budućih istraživanja vezanih uz Dubrovnik, dubrovački kraj i uz povijesnu demografiju. U ta istraživanja ugrađena je istraživačka strast i ljubav prema kraju koji je istraživao. Volio je Dubrovnik, Konavle i Pelješac, osobito Orebić, grad iz kojega potječe njegova ugledna porodica Vekarića. Tu je svoju ljubav i strast uspješno prenosio na mlade generacije istraživača. Nama, njegovim suradnicima i prijateljima, zauvijek će nedostajati razgovori s njim o povijesti obitelji

i stanovništva, o našoj nacionalnoj povijesti, o tome koliko nas ta prošlost danas određuje i da je baš zato važna i za našu budućnost. Istraživačka strast, kolegijalnost i ljudska toplina kojom je podržavao sve kolege, posebno mlade znanstvene početnike, krasili su akademika Nenada Vekarića i po njima ćemo ga pamtiti. Iza njega su ostale njegove knjige i radovi. Ponajviše, ostali su brojni znanstvenici koje je odgojio i usmjerio i koji su danas temelj dubrovačke, ali i hrvatske povijesne znanosti.

Robert Skenderović